Kolmannen sektorin julkinen rahoitus

Mika Merano

Eduskunnan tarkastusvaliokunta

3.3.2026

Lähtökohta

- Kolmas sektori saa vuosittain satoja miljoonia euroja valtionavustuksia
  - Rahoitus keskeinen osa julkisen talouden kokonaisuutta
  - Valvonnan ja vaikuttavuuden arvioinnin merkitys korostuu

Rahoitusmallin rakenne

- Vahva riippuvuus valtionavustuksista
  - Vuosittainen rahoitus ylläpitää rakenteellista riippuvuutta
  - Heikentää taloudellista itsenäisyyttä pitkällä aikavälillä

Keskeinen riski: riippuvuus

- Riippuvuus verovaroista → altistaa poliittiselle ohjaukselle
  - Kannustimet monipuoliseen rahoituspohjaan jäävät heikoiksi

Keskeinen riski: poliittiset sidonnaisuudet

- Järjestöjen hallituksissa poliittisesti aktiivisia henkilöitä
  - Kansanedustajia mukana sekä päätöksenteossa että järjestöissä
  - Rakenteellinen eturistiriidan riski

Keskeinen riski: läpinäkyvyys

- Vaikuttavuuden arviointi ei aina selkeästi julkista
  - Hallintokulujen ja toiminnan osuuksien vertailu vaikeaa
  - Mittariston puute heikentää arviointia

Vaikutukset julkiseen talouteen

- Tehottomuuden riski
  - Puolueettomuuden kyseenalaistuminen
  - Luottamuksen heikentyminen veronmaksajien näkökulmasta

Ehdotetut toimenpiteet

- Kattava vaikuttavuusselvitys
  - Hallintokulut vs. konkreettinen toiminta
  - Yhtenäiset ja vertailukelpoiset mittarit

Ehdotetut toimenpiteet

- Poliittisten sidonnaisuuksien systemaattinen arviointi
  - Mahdolliset esteellisyys- ja lainsäädäntömuutokset
  - Julkisen rahoituksen enimmäisosuuden harkinta

9. Yhteenveto

- Nykyinen malli sisältää rakenteellisia riskejä
  - Riippuvuus, sidonnaisuudet ja läpinäkyvyyspuutteet keskiössä
  - Tarkastusvaliokunnalla keskeinen rooli uudistusten käynnistäjänä